

YOGAARTHI School Of Indic Studies

Affiliated by Kavikulaguru Kalidas Sanskrit University, Ramtek, Nagpur
(A Maharashtra State Govt & UGC Recognised University)

कार्यक्रमाचा सारांश

कार्यक्रमाचे नाव	एम.ए. संस्कृत (दर्शन)
कार्यक्रमाचा कालावधी	02 वर्षे (04 सेमिस्टर)
प्रोग्रामचा प्रकार (मास्टर / बॅचलर)	मास्टर्स
शिकण्याची पद्धत (नियमित / दूरस्थ शिक्षण)	नियमित
सूचनांचे माध्यम	बहुभाषिक (केवळ इंग्रजी, हिंदी आणि मराठी)
परीक्षेचे माध्यम	इंग्रजी, हिंदी, मराठी आणि संस्कृत
पात्रता	कोणतीही पदवी (पूर्वीची संस्कृत पदवी किंवा प्राविण्य आवश्यक नाही).
चिन्हांकित योजना	८० गुणांचा लेखी पेपर २० गुणांचे अंतर्गत मूल्यांकन 3 तासांचा पेपर परीक्षा केंद्र: ठाणे आणि पुणे

कार्यक्रमाचा अभ्यासक्रम

सेमेस्टर 1

पेपर 1 - सामान्य पेपर -I - MASD1-I-01

विभाग I - ऋग्वेदातील निवडक स्तोत्रे

1) अग्नी (1-1) 2) इंद्र (2.12)

3) नासादिया (10.129) 4) सोमा (9.80)

5) वरुण (1.25) 6) विष्णू (1.154)

भाग II - किरातरजुनुयम (पहिला सर्ग)

भाग तिसरा - मृगकटिकम अधिनियम 1 ते 5

पेपर 2 - भारतीय तत्त्वज्ञानाचा परिचय- MASD1-I-02

मॉड्यूल I. ब्रह्मसूत्र शंकर भाष्य १.१.४ विठा अध्याभाष्य

मॉड्यूल II. अष्टवक्रगीता (सविस्तर अभ्यासासाठी १,२,३ अध्याय)

पेपर 3 - योग आणि वेदांत - एमएएसडी 1-आय -03

मॉड्यूल I. गौडापडकारिका (आगम आणि एएमपी; वैतात्य प्रकरण)

मॉड्यूल II. वेदांत-परिभिषा (तुलनेच्या मानकांपर्यंत)

पेपर 4 - संशोधन पद्धती- MASD1-I-04

युनिट 1 - संशोधन पद्धतीचा परिचय

संशोधनाचा अर्थ आणि व्याख्या; संशोधनाची उद्दिष्टे आणि उद्दिष्टे; संशोधनाचे महत्त्व; संशोधनाचे प्रकार; संशोधन दृष्टीकोन; संशोधन पद्धती विरुद्ध कार्यपद्धती; चांगल्या संशोधनाचे निकष; चांगल्या संशोधकाचे महत्त्वाचे गुण; संशोधन प्रक्रियेत समाविष्ट असलेल्या टप्पे.

घटक २- संशोधन पद्धती

समस्येची निवड, साहित्याचा आढावा, डेटा संग्रह, डेटा विश्लेषण, संशोधन आऊट लाइन, हायपोथिसिस, सारांश, सारांश, संशोधन पेपर, प्रबंध स्वरूप.

युनिट 3 - वर्णनात्मक आकडेवारी

संशोधनातील आकडेवारी; सामान्य वितरण; वारंवारता वितरण; मध्यवर्ती प्रवृत्तीचे उपाय, माध्य, मध्यम, मोड; विखुरणे, श्रेणी, भिन्नता आणि मानक विचलनाचे उपाय; डेटाचे ग्राफिकल सादरीकरण- बार ग्राफ, पाई चार्ट, लाइन डायग्राम, स्कॅटर प्लॉट; जोडलेले नमुने टी चाचणी; टक्केवारी बदल.

युनिट 4 - फिलॉसॉफिकल रिसर्च, फिलॉसॉफिकल रिसर्च इन्स्टिट्यूट अँड जर्नल्स

तत्त्वज्ञानाच्या संशोधनाचा अर्थ आणि स्वरूप; तत्त्वज्ञानाच्या क्षेत्रात संशोधनाची गरज आणि व्याप्ती; तत्त्वज्ञान-साहित्यिक संशोधन;

तत्त्वज्ञान संशोधन, इतिहास आणि त्यांच्या संशोधन कार्याचा आढावा या क्षेत्रात गुंतलेल्या प्रमुख संस्था; फिलॉसॉफिकल रिसर्च जर्नल्स, नॅशनल अँड इंटरनॅशनल.

पेपर 5 - योगाचा परिचय- MASD1-I-05

घटक I - योगाची व्याख्या - संकल्पना, गैरसमज, ध्येय आणि उद्दिष्टे योग आणि योगसूत्राचा इतिहास, योगाचे तत्त्वज्ञान

युनिट II - अष्टांग योग, आसने, प्राणायाम, मुद्रा, बंध आणि क्रिया यांचा परिचय.

युनिट III - योगिक आणि नॉन-योगिक व्यायामांमधील फरक सूर्यनमस्कार, ध्यान (ध्यान)

सेमेस्टर 2

पेपर 1 - सामान्य पेपर -I - MASD1-II-01

विभाग I - निरुक्ता अध्याय I

भाग II - निवडक स्तोत्रे

1. विश्वामित्र नाडी संवाद (3.33)
2. अक्षदेव (10-34)
3. पुरुषासक्त (10-90)
4. शिवसंकल्प (यजुर्वेद)
५. बुद्धीचा जन्म (अथर्ववेद १-१)
६. पृथ्वी सूक्त (अथर्ववेद १२-१ पहिले पाच मंत्र)

भाग तिसरा - मृच्छकटिकम कायदा 6 ते 10

पेपर 2 - न्याय आणि आधुनिक भारतीय तत्त्वज्ञान - (MASD1-II-02)

मॉड्यूल I. ब्रह्मसूत्र शंकरभाष्य २.२ (तर्कपाद)

मॉड्यूल II. वेदांत-परिभाषा (उर्वरित भाग)

पेपर 3 - योगसूत्र आणि वृद्धशिक्षा ((MASD1-II-03)

मॉड्यूल I. गौडपादकारिका (अद्वैत आणि अलातशांती अध्याय)

मॉड्यूल II. पंचदशी (पहिले तीन अध्याय)

इंटरनशिप - (MASD1-II-04)

प्रत्येक विद्यार्थ्याला शैक्षणिक उपक्रम आयोजित करण्यासाठी विद्यापीठ विभागाने सुचविलेल्या कोणत्याही संस्थेत किंवा संस्थेत अनिवार्य एक महिन्याची इंटरनशिप घ्यावी लागते:

अंतिम मूल्यांकनासाठी ज्या संस्थेत इंटरनशिप केली जात आहे त्या संस्थेच्या पूर्णत्वाच्या पत्रासह अहवाल सादर करावा लागेल

पेपर 4 - भारतीय संस्कार ((MASD1-II-05)

युनिट -I: जटाकर्म, नामकरण, निष्क्रमण, अन्नप्राशन गर्भाधान, पुष्पवन, अवडोघन,

युनिट II : सीमंथा-उष्णायन, चौळा, उपनयन, समवर्तन, विवाह

सेमिस्टर 3

पेपर 1 - सामान्य पेपर -I - (MASD2-III-01)

विभाग I - कराकाप्रकरण (वैयाकरणसिद्धान्तकौमुदी)

भाग II - सांख्यकारिणी[संपादन]

भाग III - भासाचे दूतवाक्यम्

पेपर 2 - न्याय आणि अद्वैत वेदांत (MASD2-III-02)

मॉड्यूल I श्रीभाष्य (लघुसिद्धांत)

मॉड्यूल II मधुसूदन सरस्वतीचे भक्तिरायण

पेपर 3 - प्रत्यभिज्ञा आणि नास्तिक दर्शन (MASD2-III-03)

मॉड्यूल I वेदांत, केवलद्वैत, विशिष्टाद्वैत, द्वैताचा इतिहास आणि विकास

मॉड्यूल II सर्वदर्शन समागम मधील माधवदर्शन

पेपर 4 - संशोधन प्रकल्प (MASD2-III-04)

व्याख्यात्याच्या मार्गदर्शनाखाली विद्यार्थ्यांकडून संशोधन प्रकल्प राबविण्यात येणार आहे. संबंधित मार्गदर्शकांच्या मंजूरीनंतर विद्यार्थ्यांना त्यांचे विषय निवडावे लागतील. प्रकल्प यशस्वीरित्या पूर्ण झाल्यानंतर अंतिम मूल्यांकनासाठी अहवाल सादर करावा लागतो. अंतिम मूल्यांकन प्रकल्प अहवाल आणि VIVA नंतर संशोधन प्रकल्पाच्या सादरीकरणावर आधारित असेल.

विद्यार्थी हा प्रकल्प वैयक्तिकरित्या किंवा गटात करू शकतात. या गटात निवडलेल्या विषयाच्या व्याप्तीनुसार किमान दोन ते जास्तीत जास्त ४ विद्यार्थ्यांचा समावेश असेल.

पेपर 5 - हिंदू-विधी, सण आणि चालीरीती (MASD2-III-05)

युनिट I- हिंदू रीतिरिवाज

युनिट II - हिंदू विधी-संस्कार

युनिट III - हिंदू सण मूळ आणि महत्त्व यांचा परिचय

युनिट IV - हिंदू कॅलेंडर खगोलशास्त्र आणि सण

सेमेस्टर 4

पेपर 1 - सामान्य पेपर -I - MASD2-IV-01

विभाग I - नोंदणी -

- i) शक क्षत्रप रुद्रदामनचा गिरनार-शिलालेख - शक वर्ष 72
- ii) वाकाटक राणी प्रभावती गुप्ताच्या पूना प्लेट्स - राजा चंद्राचा मेहरौली स्तंभ शिलालेख
- iv) समुद्रगुप्त शिलालेख - प्रयाग प्रशस्ती
- v) ऐहोळे शिलालेख

भाग II - विंध्यवासिनीविजयम् (पहिला सर्ग)

भाग III - याज्ञवल्क्य स्मृती (दयाभाग)

पेपर 2 - न्याय आणि अद्वैत वेदांत (MASD2-IV-02)

मॉड्यूल I श्रीभाष्य (महासिद्धांत)

मॉड्यूल II वल्लभभाष्य (निवडक भाग)

पेपर 3 - अद्वैत आणि मीमांसा (MASD2-IV-03)

मॉड्यूल I वेदांत, शुद्धवैता, द्वैतद्वैत, अचिन्त्यभेदभेद, शिवद्वैताचा इतिहास आणि विकास.

मॉड्यूल II गीताभाष्य रामानुजाचार्य (दुसरा, 9 वा आणि 18 वा अध्याय)

पेपर 4 - शोध प्रबंध (MASD2-IV-04)

- व्याख्यात्याच्या मार्गदर्शनाखाली विद्यार्थ्यांकडून शोधनिबंध करावा लागतो.
- संबंधित मार्गदर्शकांच्या मंजूरीनंतर विद्यार्थ्यांना त्यांचे विषय निवडावे लागतील.
- शोधनिबंध यशस्वीरित्या पूर्ण झाल्यानंतर, अंतिम मूल्यांकनासाठी अहवाल सादर करावा लागतो.
- अंतिम मूल्यांकन शोध प्रबंध अहवाल आणि प्रबंधाच्या सादरीकरणावर आधारित असेल.

पेपर 5 - भगवद्गीतेचे तत्त्वज्ञान (MASD2-IV-05)

भाग 1: मुक्तीचे मार्ग:

अ) ज्ञानयोग ब) कर्मयोग क) भक्तियोग ड) ज्ञान, कर्म, भक्ती यांचा समेट

भाग 2: विनोबाजींचे स्थितप्रज्ञ यांच्यावरील मत:

अ) स्थितप्रज्ञाबद्दल विनोबाजींचे मत- सकारात्मक आणि नकारात्मक वर्णन ब) परिनिष्ठ बुद्धी म्हणून भावना

क) त्रिसूत्री-भाव-भाव, क्रिया अवस्था, ज्ञान-अवस्था ड) ॐ तत् सत्

भाग 3: काही प्रमुख संकल्पना:

अ) विश्वरूप-दर्शन आणि विभूतीयोग ब) अवतार क) स्वधर्म ड) लोकसंग्रह आणि तपाचे तीन प्रकार, आहार, यज्ञ आणि दान

युनिट III: काही प्रमुख संकल्पना:

अ) विश्वरूप-दर्शन आणि विभूतीयोग ब) अवतार क) स्वधर्म ड) लोकसंग्रह आणि तपाचे तीन प्रकार, आहार, यज्ञ आणि दान

घटक IV: भगवद्गीतेचा अभ्यास आणि गीतेतील कल्पनांचा प्रसार यासाठी समर्पित संस्था:

1) चिन्मय मिशन 2) इस्कॉन 3) स्वाध्याय परिवार 4) गीता धर्म मंडळ 5) गीता संत वर्ग